

Aalto-yliopisto
Insinööritieteiden
korkeakoulu

Maapaikka-hallintamalli

*Maaseutumaisten alueiden maankäytön ja palveluiden
paikkatietopohjaisen suunnittelumenetelmän
kehittäminen*

Karitta Laitinen 22.5.2014

Minne ja miksi tutkimus on tehty

Maaseutumaisille alueille

- Aloite MAL-verkostolta, mukaan myös DEMO-verkosto

Syitä

- kuntatalous
- ilmastonmuutos
- Väestön ja teollisuuden rakennemuutokset

Seitsemän kaupunkiseutua

- Kotka-Haminan seutu
- Kouvolan seutu
- Mikkelin seutu
- Salon seutu
- Seinäjoen kaupunkiseutu
- Tampereen kaupunkiseutu
- Ylä-Pirkanmaan seutu

Maankäytön hallinta

- kyläalueille
- maaseudun elinkeinojen edellytysten kehittäminen ja turvaaminen

Palveluverkon hallinta

- kehittäminen ja palveluiden turvaaminen

Vuorovaikutuksen lisääminen

- ymmärrettävyyden parantaminen

Ohjausryhmä, projektiryhmä ja tutkimusryhmä

Ohjausryhmä

Kimmo Kurunmäki (MAL-verkosto), varajäsen Marja Uusivuori *vaihdos hankkeen aikana: Kati-Jasmin Kosonen*

Harry Berg (ympäristöministeriö), varajäsen Kaisa Mäkelä Tuija Rajala (Pirkanmaan liitto)

Antti Korkka (DEMO-verkosto), varajäsen Tiina Konttajärvi *vaihdos hankkeen aikana: Ruusu Tuusa*

Antti Rehunen (Suomen ympäristökeskus), varajäsen Ville Helminen

Jyrki Kuusinen (Seinäjoen kaupunkiseutu), varajäsen Hilikka Jaakola

Jarmo Heimo (Salon kaupunki), varajäsen Timo Alhoke Aulikki Graf (Tampereen kaupunkiseutu), varajäsen Jenni Joensuu-Partanen

Sirkka Sortti (Ylä-Pirkanmaa), varajäsen Marko Saastamoinen

Markku Hannonen (Kotkan-Haminan seutu), varajäsen Pauli Korkiakoski

Hannu Koverola *vaihdos hankkeen aikana: Marko Luukkonen* (Kouvolan

seutu), varajäsen Hannu Luotonen *vaihdos hankkeen aikana: Topi Suomalainen*

Ilkka Tarkkanen (Mikkelin seutu), varajäsen Jari Ahonen

Projektiryhmä

DEMO-verkosto: Antti Korkka

Tiina Konttajärvi vaihdos hankkeen aikana: Ruusu Tuusa

MAL-verkosto:

Kimmo Kurunmäki

Marja Uusivuori vaihdos hankkeen aikana: Kati-Jasmin Kosonen

Tutkimusryhmä

professori, TkT, arkkitehti Raine Mäntysalo

tutkija TkL, arkkitehti Karitta Laitinen

tutkija FT, suunnittelumaantieteilijä Janne Roininen

HTK, ympäristöpolitiikka Emmi Oksanen

fil.yo, suunnittelumaantiede Petteri Niemi

Aineisto, menetelmät ja vaiheet

Aineisto

- seitsemän kaupunkiseudun omia paikkatietoaineistoja
- ELY-keskusten OIVA-aineistoja
- SYKE:n YKR-aineistoja T
- Tilastokeskuksen aineistoja
- Aihepiiriin liittyvää kotimaista ja ulkomaista kirjallisuutta

Menetelmät

- kirjallisuuskatsausta
- Puolistrukturoidut teemahaastattelut
- aluekuvauksia
- kriteeririihi
- asiantuntijatyöpajoja
- kriteeripohjaisia verkosto- ja vyöhykeanalyysjä
- Paikkatietopohjaista mallinnusta

Vaiheet

1. Kartoitusvaihe
2. Mallinnusvaihe

Kartoitusvaiheen tulokset

Haastattelut

Paikkatieto

- Käytetään kaikilla seuduilla
- Osaamista ei riittävästi
- Aineistot ja ohjelmat kalliita

Palveluverkko

- Väestö ikääntyy
- Koulukyydit pitkiä
- Suunnittelussa käytetään jonkin verran paikkatietoa
- yhteistyö muiden hallintoalojen kanssa puuttuu

Vyöhykkeet

- Maankäytön apuna käytetään vyöhykkeitä, mutta epävirallisesti

Vuorovaikutus ja viestintä

- Ongelmallista
- Suunnittelijoiden kieli ei ole ymmärrettävää
- Vuorovaikutustilaisuuksia liian vähän

Työpajojat

Maaseudun elinvoimaisuuden turvaaminen

- Ehkäistävä ristiriidat maatalouselinkeinojen ja asumisen välillä
- Palveluverkoston suunnittelussa yhteistyö kunnan eri toimialojen kesken
  - *Vanhusten kyydit voisi yhdistää koulukyyteihin*
- Palvelut myös pyörille
  - *terveyspalvelut*
  - *posti- + pankkipalvelut + mahd. tilaus-Alko*

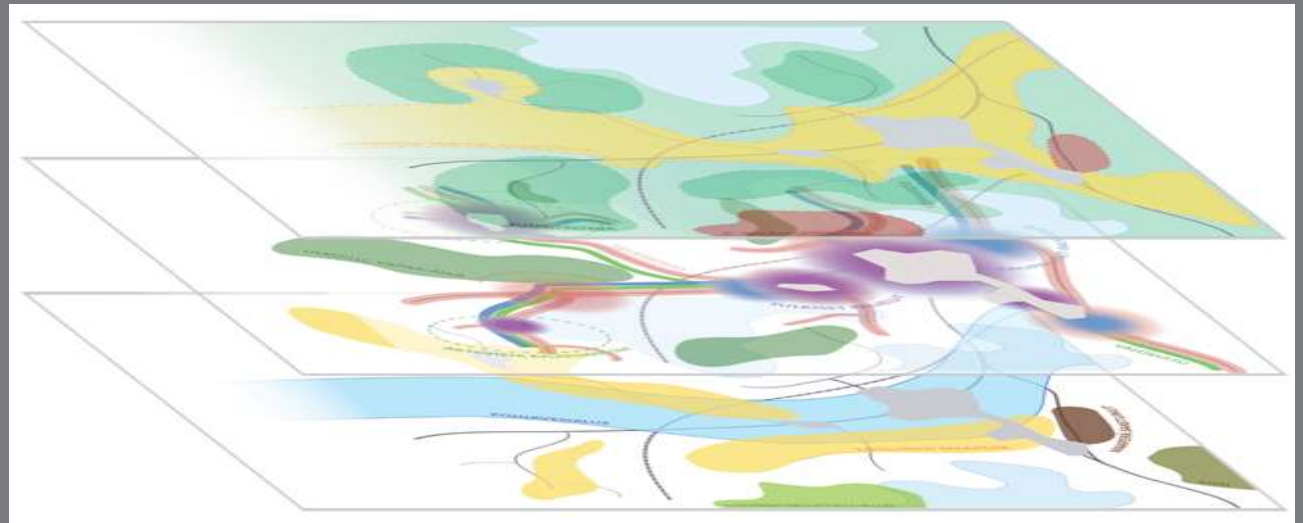
Matkailuelinkeinoa tuottavat ja tukevat palvelut

- Kulttuuri- ja luontomatkailu
- Lähiruoka
- Polkuverkostot

Luonnonvarat

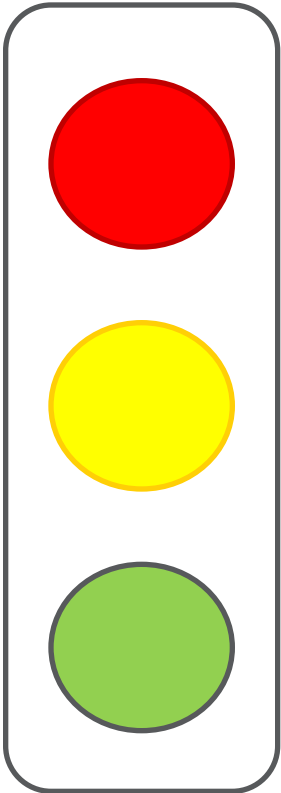
- Mineraalit ja niiden hyödyntäminen
- Kuinka estetään kaivosteollisuuden tulo arvokkaille, matkailun kannalta tärkeille luonnon alueille

Mallinnusvaiheen tulokset

Liikennevalot ohjaavat maaseutumaisien alueiden rakentamista ja tukevat maaseudun elinvoimaisuutta

Punainen

- stop: erityistä harkintaa vaativa

Keltainen

- odota ja harkitse

Vihreä

- anna mennä vaan

Vihreä

- **Inhimilliset vyöhykkeet**
- **Maaperä edullinen**
- **Kyläalueet**
- **Meluttomat, hajuttomat yms. Vyöhykkeet**
- **Palvelut helppo järjestää**

Keltainen

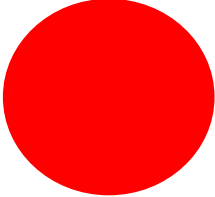
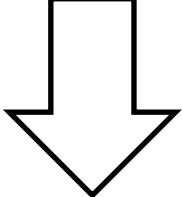
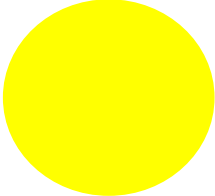
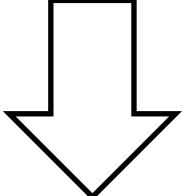
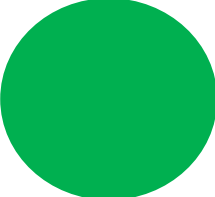
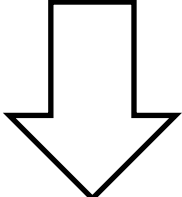
- **Kulttuuriympäristövyöhykkeet**
  - *Valtakunnallinen (RKY)*
  - *maakunnallinen*
  - *paikallinen taso*
- **Maaseutuelinkeinojen vyöhykkeet**
- **Pohjavesialueet**
- **Hajuvyöhykkeet**
- **Säteilyvyöhykkeet (radon)**
- **Palvelut vaikeahko järjestää**

Punainen

- **Armeijan alueet**
- **Luonnonsuojelualueet**
- **Kaivosalueet**
- **Tulvavyöhykkeet**
- **Melualueet (erityisesti lentomelu)**
- **Hiljaiset alueet**
- **Kehno maaperä**
- **Rakennusoikeus käytetty**
- **Jokerit**

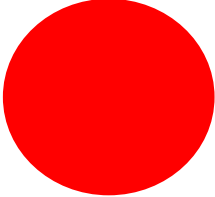
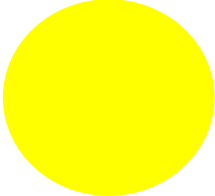
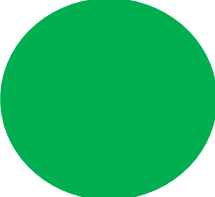
Rakennettavuusvyöhykkeet -Perustuvat vallitseviin olosuhteisiin

1. Karsintavaihe		Rakentaminen vaatii erityistä harkintaa
		Luonnonsuojelualueet Armeijan alueet Kaivosalueet Tulvavyöhykkeet Meluvyöhykkeet (erityisesti lentomelu)
2. Harkintavaihe		Harkittava ja rajattava
		Kulttuuriympäristövyöhykkeet Maaseutuelinkeinojen vyöhykkeet Säteilyvyöhykkeet (radon) Hajuvyöhykkeet Pohjavesialueet
3. Suositusvaihe		Kyllä
		Inhimilliset vyöhykkeet Kyläalueet Meluttomat vyöhykkeet

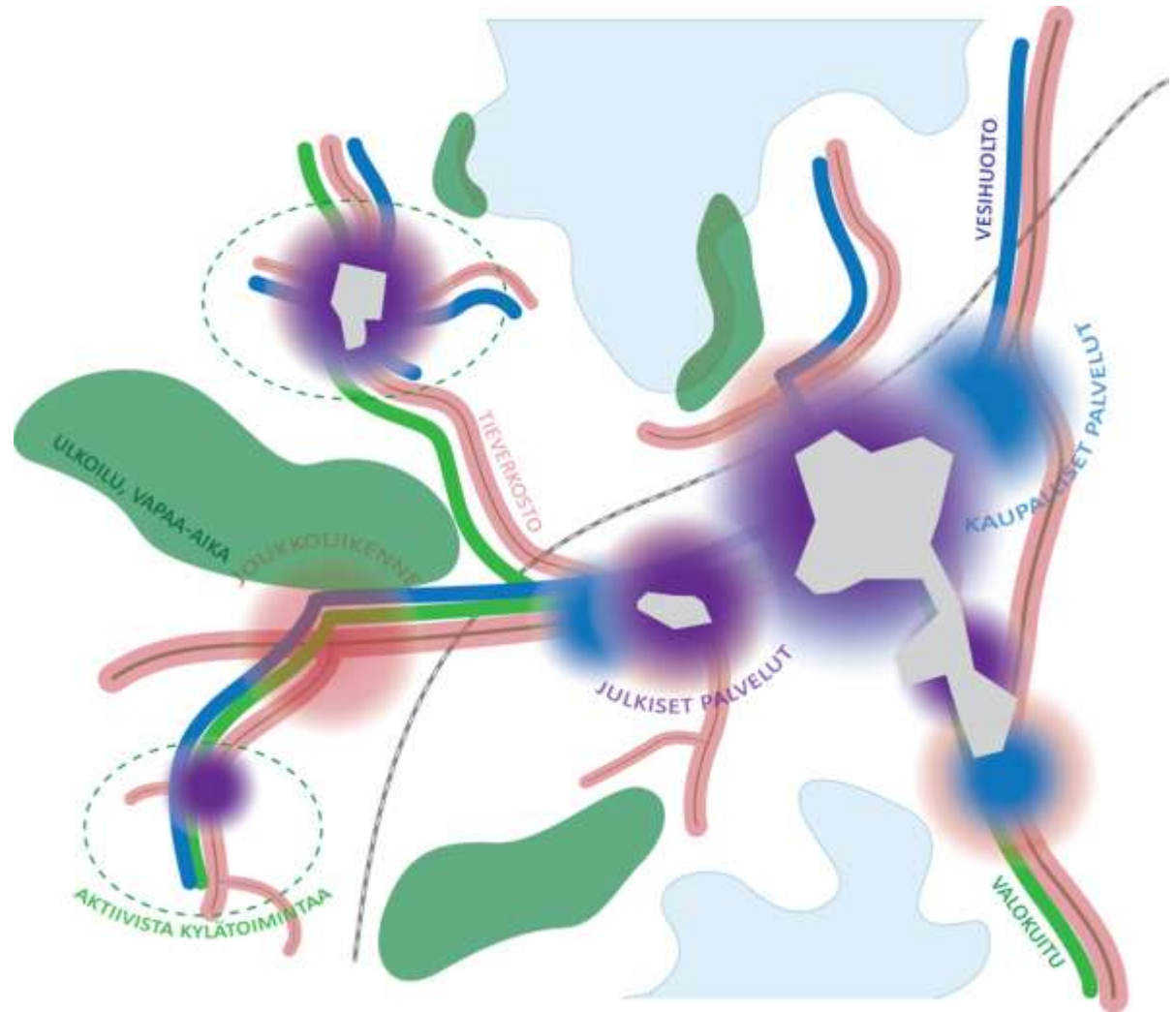
Abstrakti malliesitys rakennettavuusvyöhykkeistä

Palveluverkostovyöhykkeet

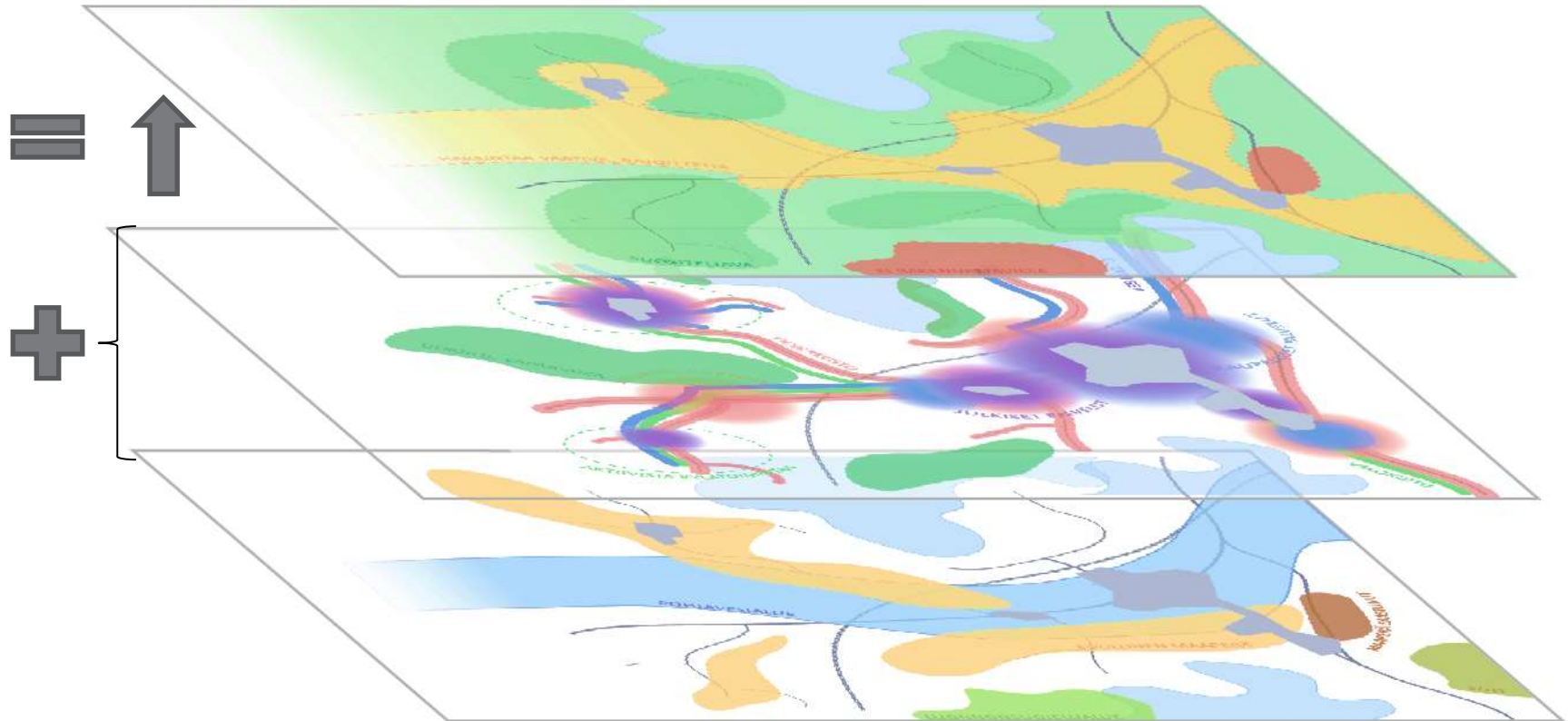
1. Karsintavaihe		Palvelut vaikea järjestää Ala-aste etäällä (kunta määrittelee etäisyyden) Julkisen liikenteen pysäkki etäällä (kunta määrittelee) Tie-, vesihuolto-, energianhuolto- ja tietoliikenneverkot etäällä (kunta määrittelee)
2. Harkintavaihe		Palvelut vaikeahko järjestää Ala-aste melko etäällä (kunta määrittelee etäisyyden) Julkisen liikenteen pysäkki melko etäällä (kunta määrittelee) Tie-, vesihuolto-, energianhuolto- ja tietoliikenneverkot melko etäällä (kunta määrittelee)
3. Suositusvaihe		Palvelut helppo järjestää Ala-aste lähellä (kunta määrittelee etäisyyden) Julkisen liikenteen pysäkki lähellä (kunta määrittelee) Tie-, vesihuolto-, energianhuolto- ja tietoliikenneverkot lähellä (kunta määrittelee)

Abstrakti malliesitys verkostoihin perustuvista vyöhykkeistä

Tarkoituksenmukaisuusvyöhykkeet = rakennettavuusvyöhykkeet + palveluverkostovyöhykkeet

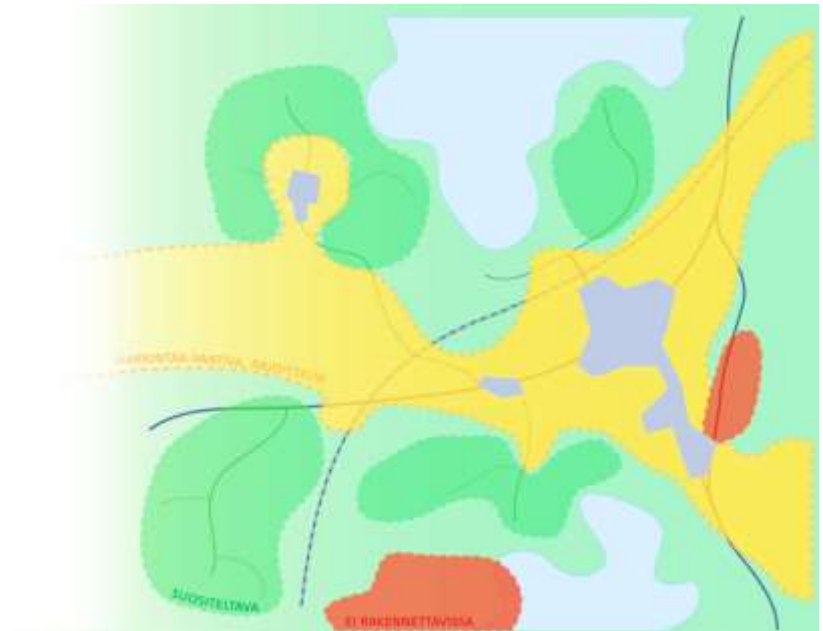

Abstrakti malliesitys tarkoituksenmukaisuusvyöhykkeistä

Vihreä: anna mennä vaan

Keltainen: harkitse ja rajaa

Punainen: pysähdy

Johtopäätöksiä

Malli

- Käytettävyydeltään yksinkertainen, mutta tietomäärältään monikerroksinen
- sovellettavissa kunkin alueen omiin tarpeisiin

Tieteellinen konteksti

- Kansainvälistä
- Kotimaista

Paikkatieto

- Käytön laajuus seitsemällä kaupunkiseudulla

Vuorovaikutus

- Työpajoissa kuntien eri toimialojen asiantuntijat tutustuivat ja halusivat aloittaa yhteistyön

A”

Aalto-yliopisto
Insinööritieteiden
korkeakoulu

KIITOKSIA!